

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1990

Vyhlásené: 15.12.1990 Časová verzia predpisu účinná od: 01.01.1991 do: 31.12.1995

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

498

ZÁKON

zo 16. novembra 1990

o utečencoch

Federálne zhromaždenie Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa uznieslo na tomto zákone:

§ 1

Účelom tohto zákona je upraviť postup štátnych orgánov v konaní o postavení utečenca a ustanoviť práva a povinnosti cudzincov,¹⁾ ktorí požiadali o priznanie alebo ktorým bolo priznané postavenie utečenca na území Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

§ 2

(1) Postavenie utečenca sa prizná cudzincovi, ktorý má v štáte, ktorého štátne občianstvo má, odôvodnený strach z prenasledovania z dôvodov rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie.

(2) Ak má cudzinec viac než jedno štátne občianstvo, rozumie sa pojmom „štát, ktorého štátne občianstvo má“ každý štát, ktorého štátne občianstvo získal.

(3) Ak cudzinec nemá žiadne štátne občianstvo, rozumie sa pojmom „štát, ktorého štátne občianstvo má“ štát jeho posledného stáleho pobytu.

§ 3

Postavenie utečenca možno priznať z dôvodu ochrany ľudských práv alebo z humanitárnych dôvodov aj cudzincovi, ktorý nespĺňa podmienky ustanovené v § 2 ods. 1.

§ 4

(1) Postavenie utečenca sa neprizná cudzincovi, ktorý:

- a) dobrovoľne znova prijme ochranu štátu, ktorého štátne občianstvo má,
- b) dobrovoľne znova získa svoje stratené štátne občianstvo,
- c) získa nové štátne občianstvo a prijme ochranu štátu, ktorého štátne občianstvo získal,
- d) dobrovoľne sa znova zdržiava v štáte, ktorý opustil z odôvodneného strachu pred prenasledovaním,
- e) môže užívať ochranu štátu, ktorého štátne občianstvo má, pretože dôvody uvedené v § 2 ods. 1 pominuli,

- f) má viac než jedno štátne občianstvo a bez dôvodu založeného na odôvodnenom strachu nevyužil ochranu niektorého zo štátov, ktorých štátne občianstvo má,
- g) nemá žiadne štátne občianstvo a môže sa vrátiť do štátu svojho posledného stálego pobytu, pretože dôvody uvedené v § 2 ods. 1 pominuli.

(2) Postavenie utečenca sa tiež neprizná cudzincovi, ktorý:

- a) spáchal trestný čin proti mieru, proti ľudskosti alebo vojnový zločin,
- b) spáchal iný obzvlášť závažný úmyselný trestný čin,
- c) dopustil sa činov, ktoré sú v hrubom rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov, ako aj s cieľmi a zásadami medzinárodných dohôrov, ktorými je Česká a Slovenská Federatívna Republika viazaná.

§ 5

(1) Cudzinec, ktorý má v úmysle požiadať o priznanie postavenia utečenca, je povinný to oznámiť pri prekročení štátnej hranice Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, a to písomným vyhlásením (príloha č. 1) na orgánoch pasovej kontroly.

(2) Po vyhlásení urobenom podľa odseku 1 orgán pasovej kontroly zadrží cestovný, prípadne iný doklad, ktorým cudzinec preukázal svoju totožnosť. Vydá cudzincovi potvrdenie o zadržení dokladu a preukaz (príloha č. 2) oprávňujúci na bezplatnú prepravu do určeného utečeneckého tábora. Tento preukaz nahrádza cudzincovi doklad totožnosti a platí 48 hodín.

(3) Cudzinec, ktorý na orgánoch pasovej kontroly vyhlásil podľa odseku 1, že požiada o priznanie postavenia utečenca, je povinný sa bez meškania dostaviť do určeného utečeneckého tábora.

(4) Ak verejný záujem vyžaduje dopravu cudzinca do utečeneckého tábora pod dohľadom príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, musí sa doprava uskutočniť najneskôr do 48 hodín od vyhlásenia urobeného podľa odseku 1. Po túto dobu je cudzinec povinný sa zdržiavať na určenom mieste.

(5) Cudzinec je povinný podať najneskôr do 24 hodín od príchodu do utečeneckého tábora na určenom tlačive žiadosť o priznanie postavenia utečenca (ďalej len „žiadosť“) – (príloha č. 3).

(6) Ak cudzinec nedodrží ustanovené podmienky, vráti sa mu zadržaný doklad a jeho ďalší pobyt na území Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa posudzuje podľa osobitných predpisov.²⁾

§ 6

Za cudzinca mladšieho ako 15 rokov podáva žiadosť zákonný zástupca alebo v správnom konaní ustanovený opatrovník. Ak je potrebný súhlas druhého zákonného zástupcu, možno jeho súhlas nahradiť rozhodnutím súdu.

§ 7

(1) Cudzinec, ktorý požiadal o priznanie postavenia utečenca (ďalej len „žiadateľ“), je oslobodený od všetkých nákladov alebo poplatkov spojených s konaním o priznaní postavenia utečenca a má nárok na bezplatné poskytnutie tlmočníka v súvislosti s týmto konaním.

(2) Žiadateľ je povinný:

- a) podrobí sa lekárskeym prehliadkam,
- b) zdržiavať sa do vybavenia žiadosti v určenom utečeneckom tábore; výnimku môže, so súhlasom orgánu rozhodujúceho vo veci, povoliť vedenie utečeneckého tábora,

- c) aktívne v priebehu konania o žiadosti spolupracovať, najmä podávať úplné a pravdivé informácie a vysvetlenia k žiadosti,
- d) dodržiavať určený režim utečeneckého tábora.

§ 8

Federálne ministerstvo vnútra vydá žiadateľovi na dobu pobytu v utečeneckom tábore preukaz totožnosti (príloha č. 4), ktorý ho oprávňuje

- a) na pobyt na území Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky za podmienok ustanovených v § 7 ods. 2 písm. b),
- b) na bezplatné poskytovanie ubytovacích, stravovacích a iných služieb spojených s pobytom v utečeneckom tábore,
- c) na bezplatné poskytnutie nevyhnutnej lekárskej starostlivosti,
- d) na výplatu vreckového (u osôb starších ako 15 rokov).

§ 9

Na konanie podľa tohto zákona je príslušné Federálne ministerstvo vnútra.

§ 10

Konanie o priznaní postavenia utečencov sa začne dňom podania písomnej žiadosti podľa § 5 ods. 5.

§ 11

Rozhodnutie o žiadosti vydá Federálne ministerstvo vnútra do 90 dní odo dňa podania žiadosti. Ak vzhľadom na povahu veci nemožno rozhodnúť v tejto lehote, môže ju minister vnútra Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky primerane predĺžiť. O predĺžení lehoty musí byť žiadateľ písomne upovedomený.

§ 12

(1) Federálne ministerstvo vnútra konanie o priznaní postavenia utečenca zastaví, ak žiadateľ:

- a) vezme svoju žiadosť späť,
- b) neposkytuje potrebnú spoluprácu na posúdenie žiadosti,
- c) úmyselne opakovane porušuje povinnosti ustanovené týmto zákonom,
- d) v priebehu konania zomrel.

(2) Ak sa konanie o priznaní postavenia utečenca právoplatne zastavilo, možno podať novú žiadosť len vtedy, pokiaľ došlo k podstatným zmenám okolností rozhodných pre podanie takej žiadosti.

§ 13

Federálne ministerstvo vnútra rozhodne o:

- a) priznaní postavenia utečenca alebo
- b) zamietnutí žiadosti a podľa potreby prerokuje ďalšie opatrenia so zainteresovanými štátnymi orgánmi.

§ 14

(1) Federálne ministerstvo vnútra odníme postavenie utečenca, ak:

- a) utečenec písomne uvedie, že sa tohto postavenia vzdáva,
- b) utečencovi bol povolený trvalý pobyt na území Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky,
- c) utečencovi bolo udelené česko-slovenské štátne občianstvo,
- d) nastali skutočnosti uvedené v § 4.

(2) Federálne ministerstvo vnútra môže odňať postavenie utečenca, ak:

- a) utečenec spáchal úmyselný trestný čin alebo opakovane úmyselne ohrozuje verejný poriadok,
- b) rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca bolo vydané na základe nepravdivých alebo neúplných údajov.

§ 15

(1) Rozhodnutie o zastavení konania, zamietnutí žiadosti alebo odňatí postavenia utečenca sa doručuje žiadateľovi alebo cudzincovi, ktorému sa toto postavenie priznalo (ďalej len „utečenec“), sekretariátu splnomocnenca vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky pre otázky utečencov a Vysokému komisárovi Organizácie Spojených národov pre utečencov, pokiaľ o to požiada.

(2) Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o zastavení konania, o zamietnutí žiadosti alebo o odňatí postavenia utečenca vráti sa cudzincovi zadržaný doklad a jeho ďalší pobyt na území Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa posudzuje podľa osobitných predpisov.²⁾

§ 16

(1) Proti rozhodnutiu Federálneho ministerstva vnútra má žiadateľ alebo utečenec právo podať rozklad do 15 dní od dňa doručenia rozhodnutia. Podanie rozkladu má odkladný účinok.

(2) O rozklade rozhoduje minister vnútra Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky; rozhodnutie je preskúmateľné súdom.³⁾

§ 17

(1) Žiadateľ alebo utečenec nemôže byť vydaný alebo vrátený do štátu, kde by bol ohrozený jeho život alebo sloboda z dôvodu jeho rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na prípady, keď utečenec ohrozuje bezpečnosť štátu alebo bol odsúdený za obzvlášť závažný úmyselný trestný čin. V takom prípade možno cudzincovi umožniť, aby si vyhľadal prijatie v inom štáte.

§ 18

(1) Federálne ministerstvo vnútra vydá utečencovi doklad totožnosti.⁴⁾

(2) Federálne ministerstvo vnútra vydá utečencovi na jeho žiadosť za účelom cestovania do zahraničia cestovný doklad.

§ 19

(1) Utečenec má rovnaké postavenie ako česko-slovenský štátny občan, s nasledujúcimi výnimkami:

- a) nemá volebné právo,
- b) nepodlieha brannej povinnosti,
- c) môže vykonávať zárobkovú činnosť len za podmienok ustanovených osobitnou úpravou pre cudzincov,
- d) môže nadobúdať nehnuteľný majetok len za podmienok ustanovených osobitnou úpravou pre cudzincov.

(2) Utečenec má právo sa zúčastňovať na bezplatných kurzoch českého alebo slovenského jazyka a nárok na vzdelanie poskytované v rámci povinnej školskej dochádzky.⁵⁾

(3) Osobný status utečenca sa spravuje právom štátu, ktorého štátne občianstvo má; ak nemá žiadne štátne občianstvo, právom štátu jeho posledného stáleho pobytu.⁶⁾

§ 20

Cudzinec, ktorý z objektívnych dôvodov nemohol prejavíť svoj úmysel požiadať o priznanie postavenia utečenca pri prekročení štátnej hranice Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky alebo u ktorého nastali dôvody podania žiadosti až v priebehu povoleného pobytu na území Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, môže žiadosť o priznanie postavenia utečenca podať na orgánoch pasovej kontroly, útvere Zboru národnej bezpečnosti alebo v utečeneckom tábore.

§ 21

(1) Vysoký komisár Organizácie Spojených národov pre utečencov sa môže zúčastniť na konaní o postavení utečenca v ktoromkoľvek jeho štádiu.

(2) Žiadateľ alebo utečenec má právo sa kedykoľvek obrátiť so žiadosťou o pomoc na Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov.

§ 22

Ak nie je v tomto zákone ustanovené inak, platia v konaní o postavení utečenca všeobecné predpisy o správnom konaní.⁷⁾

§ 23

Povolenie pobytu na území Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky vydané cudzincovi podľa osobitných predpisov²⁾ z dôvodov uvedených v § 2 ods. 1 pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa považuje za priznanie postavenia utečenca dňom účinnosti tohto zákona.

§ 24

(1) Postavenie utečenca sa priznáva na dobu 5 rokov. Po uplynutí tejto lehoty je ďalší pobyt utečenca na území Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky posudzovaný podľa osobitných predpisov.²⁾

(2) S prihliadnutím na stupeň integrácie utečenca do spoločnosti mu môže byť za podmienky nepretržitého pobytu na území Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky povolený trvalý pobyt.

§ 25

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1991.

Havel v. r.

Dubček v. r.

Čalfa v. r.

Príloha č. 1

Vyhlásenie

Strana 1858

Zbierka zákonov č. 498/1990

Čiastka 82

Príloha č. 1

Vyhlásenie

- 1. Ja, (meno a priezvisko): .....
- 2. narodený-á (dátum, miesto, štát): .....
.....
- 3. štátne občianstvo / národnosť: .....
- 4. číslo cestovného dokladu / dokladu totožnosti: .....
- 5. posledný stály pobyt v zahraničí: .....
- 6. do ČSFR som pricestoval cez hraničný priechod: .....
.....
- 7. mám v úmysle požiadať o priznanie postavenia utečenca na území ČSFR z nasledujúcich dôvodov (stručne konkretizovať dôvody): .....
.....
.....
.....
.....
.....

Bol som poučený o svojich právach a povinnostiach, a to predovšetkým o povinnosti dostaviť sa neodkladne do určeného utečeneckého tábora a tu do 24 hodín podať žiadosť o priznanie postavenia utečenca a práva kedykoľvek sa obrátiť na Vysokého komisára OSN pre utečencov.

V ..... dňa .....

_____ podpis

Príloha č. 2**Preukaz vydávaný cudzincom na cestu do utečeneckého tábora má nasledujúce náležitosti:**

- označenie orgánu, ktorý preukaz vydal,
- dátum vydania preukazu,
- meno a priezvisko cudzinca,
- dátum a miesto narodenia cudzinca,
- číslo cestovného dokladu alebo iného dokladu, ktorým cudzinec preukázal svoju totožnosť,
- určenie utečeneckého tábora (adresy), do ktorého je cudzinec povinný sa neodkladne dostaviť,
- druh bezplatnej prepravy (autobus, vlak, hromadná mestská doprava), ktorú je na základe rozhodnutia orgánu, ktorý preukaz vydal, cudzinec oprávnený použiť na cestu do utečeneckého tábora,
- oddeliteľný diel preukazu, ktorý v prípade využitia bezplatnej prepravy prepravca odoberie a použije sa na zúčtovanie,
- poučenie, že pod dobu 48 hodín od vydania slúži preukaz na preukazovanie totožnosti držiteľa,
- pečiatka orgánu, ktorý preukaz vydal, a podpis oprávneného pracovníka tohto orgánu.

Príloha č. 3

Žiadosť o priznanie postavenia utečenca

Strana 1860

Zbierka zákonov č. 498/1990

Čiastka 82

Príloha č. 3

FOTO
(3,5 x 4,5 cm)ŽIADOSŤ
o priznanie postavenia utečenca

1. a) meno: .....
- b) priezvisko: .....
- c) predchádzajúce priezvisko: .....
2. dátum a miesto (štát) narodenia: .....
- .....
3. štátne občianstvo:
  - a) v deň narodenia: .....
  - b) súčasné: .....
  - c) ak nemáte žiadne štátne občianstvo, uveďte dôvody: .....
  - .....
4. národnosť (etnická príslušnosť), ku ktorej sa hlásite: .....
- .....
5. rodinný stav: .....
6. počet osôb, ku ktorým máte vyživovaciu povinnosť: .....
7. a) deti do 15 rokov, v mene ktorých žiadate o priznanie postavenia utečenca (meno a priezvisko, dátum narodenia, rodinný pomer): .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- b) ostatní členovia rodiny, ktorí sa zdržiavajú mimo územia ČSFR (miesto ich pobytu a údaje ako pri písm. a): .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

- c) príbuzní alebo známi, s ktorých pomocou po dobu pobytu v cudzine počítate (meno, priezvisko a miesto ich pobytu): .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- 8. uveďte miesta pobytu (štát, obec, ulicu), kde ste sa zdržiavali posledných 10 rokov pred príchodom do ČSFR: .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- 9. uveďte, ktorými dokladmi v súčasnej dobe disponujete
  - a) cestovný doklad (druh, číslo, platnosť do): .....
  - .....
  - b) iné doklady totožnosti (druh, číslo, platnosť do): .....
  - .....
  - .....
  - .....
- 10. náboženské vyznanie: .....
- 11. ste sám alebo niektorý člen rodiny členom politickej alebo inej organizácie, pokiaľ je toto členstvo z dôvodov podania žiadosti o priznanie postavenia utečenca (ktoré) .....
- .....
- 12. kde a kedy ste vykonávali vojenskú službu: .....
- .....
- 13. najvyššie dosiahnuté vzdelanie: .....
- 14. povolanie
  - a) odborné predpoklady na výkon povolania: .....
  - .....
  - .....
  - .....

- b) doterajšie pracovné zaradenie (dlhšie ako 1 rok): .....
.....
.....
.....
.....

- 15. a) máte v súčasnej dobe finančné prostriedky (výška a mena): .....
b) máte hnutel'ný alebo nehnuteľný majetok (aký a kde): .....
.....
.....
c) máte nárok na dôchodok alebo inú sociálnu dávku (akú, kde):
.....
.....
d) dostávate materiálnu pomoc (akú a od koho): .....
.....
.....

- 16. kedy a z akého dôvodu ste opustili svoju vlasť: .....
.....
.....

- 17. zostali vo vašej vlasti príbuzní, voči ktorým máte záväzky: .....
.....
.....

- 18. kedy, kde a akým spôsobom ste vstúpili na územie ČSFR: .....
.....
.....

- 19. uveďte, či je ČSFR vašim cieľovým alebo len tranzitným štátom, a opíšte svoje predstavy o riešení vašej situácie: .....
.....
.....
.....
.....

Príloha č. 4

Strana 1864	PREUKAZ Zbierka zákonov č. 498/1990	Čiastka 82
-------------	---	------------

Príloha č. 4

PREUKAZ

_____
 adresa utečeneckého tábora

evid. číslo preukazu: .....

FOTO
(3,5 x 4,5 cm)

podpis držiteľa: .....

meno a priezvisko: .....

dátum a miesto narodenia: .....

štátne občianstvo / národnosť: .....

platnosť preukazu od: ..... do .....

V ..... dňa ..... 19..... .

_____
 pečiatka a podpis

- 1) § 1 ods. 3 zákona č. 68/1965 Zb. o pobyte cudzincov na území Československej socialistickej republiky.
- 2) Zákon č. 68/1965 Zb.
Vyhláška Ministerstva vnútra č. 69/1965 Zb., ktorou sa vydávajú podrobnejšie predpisy o pobyte cudzincov na území Československej socialistickej republiky.
- 3) § 244 až 250 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.
- 4) § 2 vyhlášky ministerstva vnútra č. 69/1965 Zb.
- 5) Zákon č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov.
- 6) § 33 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom.
- 7) Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

